

Stop de canonrage

Om gek van te worden al die canons. Na die van de Nederlandse geschiedenis is er nu een van de wiskunde, de kerkgeschiedenis, van bètawetenschappen, het schaatsen, die van de bouw, het recht (zie *Ars Aequi*), van provincies, van Veenendaal, van Zundert, van de vakantiekiekjes van de buurman en zijn vrouw en wat al niet meer. Als paddenstoelen. Allemaal om de dolende natie hier gerust te stellen, om elkaar dat prettige top-40 vlooi gevoel te geven. Ik houd er niet van. Canonexercities zijn namelijk buitengewoon griezelig. Meer dan om het vastklikken van hoogtepunten en prestaties gaat het om het irrelevant verklaren van een heleboel. Meerderheidscultuurvorming waaruit ineens blijkt dat de emancipatie van Zuid-Nederland – met als slotakkoord de stille burgeroorlog van de verzuiling – als irrelevant buiten de haken wordt gehouden (canon van de Nederlandse geschiedenis). Nee, helemaal niet onschuldig, die canons. Dat zie je bijvoorbeeld aan die uit de hand gelopen discussie over de vestiging en inrichting van het nationaal historisch museum. Wat een opwinding! En dat over een museum dat niet meer doet dan de geijkte meter van Nederlandse geschiedenis uitdragen. Een soort Aap-Noot-Mies-bord van baksteen. Daar gaat een parlement toch geen weken over vergaderen? Totdat je ineens beseft dat de inmiddels gevestigde babyboomers over die boeg met elkaar aan het bekechten zijn over de vraag wie *wij* eigenlijk zijn.¹ Dat nationale museum moet niet meer of minder gaan worden dan het Nationale heropvoeding instituut van het neo-nationalisme. De identiteitstatoeage die een altijd onrustige generatie als monument na wil laten. Een beschamende vertoning en een veeg teken. Wie de geschiedenis een beetje kent die weet dat in Nederland – een van de weinige landen in de wereld die de verscheurende krachten van nationalisme door de eeuwen heeft weten te weerstaan – alleen in tijden van diepe economische crisis en politieke onzekerheid ten prooi valt aan dit soort overdreven vaderlandsliefde (1770-1813,² 1835-1842, de jaren dertig en begin jaren vijftig vorige eeuw). Juist wanneer Nederland op zijn smalst is verliezen we het vertrouwen in de kracht van onze non- of composietidentiteit. Enfin, deze hele Filippica is niet meer dan een opmaat voor mijn waardering voor het verstandige advies van de Raad van State over het onzalige voorstel van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om de Canon van Nederland tot

¹ Dat is de rode draad van die generatie: 'zoek jezelf broeder (zuster)'.

² N.C.F. van Sas, *De metamorfose van Nederland*, Amsterdam 2005.

een van de (verplichte) kerndoelen voor het primair en (onderbouw van het) voortgezet onderwijs te maken. De Raad maakt er korte metten mee, in een enkele korte overweging:

‘Een verplichte canon betekent dat scholen een groot deel van hun tijd voor geschiedenis aan de onderwerpen uit de canon moeten besteden. Zij houden dan minder tijd over voor eigen keuzes, bijvoorbeeld meer aandacht voor de geschiedenis van de eigen stad of streek, of voor onderwerpen die met de richting van de school te maken hebben. De Raad sluit ook niet uit dat sommige scholen bezwaren kunnen hebben tegen bepaalde onderwerpen uit de canon.’³

En dat gaat eigenlijk in tegen de vrijheid van onderwijs en richting. Wat is het toch goed dat er een Raad van State is die kalm blijft op hoge baren van politieke malligheid.

³ Zie het advies van de Raad van State van 16 december 2008 W05.08.0440/I Bijvoegsel *Staatscourant* 9 juni 2009, nr. 103.